

РЕШЕНИЕ

№ 13

гр. София, 17.07.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВОЕННО-АПЕЛАТИВЕН СЪД в публично заседание на петнадесети юли през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: полк.ЛИДИЯ П. ЕВЛОГИЕВА

Членове: полк. ПЕТЬО СЛ. ПЕТКОВ
полк.ЮЛИЯН В. БАНКОВ

при участието на секретаря ЕМИЛИЯ П. СТОЯНОВА
в присъствието на прокурора К. Д. М.
като разгледа докладваното от полк.ЮЛИЯН В. БАНКОВ Въззивно
наказателно дело от общ характер № 20246000600035 по описа за 2024
година

образувано по въззивна жалба от подсъдимия старшина Д. Д. А. от военно
формирование - В. – чрез защитника му адв. С. И. от АК – В. срещу
решение № 4/17.04.2024 г. по нощ № 119/2023 г. по описа на Военен съд –
Сливен.

С обжалваната присъда подсъдимият старшина Д. Д. А. от военно
формирование – В. е признат за виновен в това, че на 04.09.2022 г. в 13:10
часа над стадиона на с. Т., обл. В., като „.....“ от военно формирование – В.,
по непредпазливост не изпълнил служебните си задължения, указани в
методическа схема – Процедури за работа с бордна лебедка – „Аварийни
процедури“, раздел II „.....“, т. 2 „..... (извършва махови движения)“, по т.
2.3 „При издигане над суша и водна повърхност Действия на БА“, в резултат
на което произлезли вредни последици – временно разстройство на здравето,
неопасно за живота на бордния спасител старшина А.Я. и повреди на спирачен
шланг на стойност 1672.09 лева и на въжето на лебедката на вертолета на
стойност 2438.72 лева, собственост на ВМС, общо в размер на 4110.85 лева,
които до приключване на съдебното следствие е възстановил, като е признат
за невиновен да е причинил вредни последици в размер на 3844.91 лева –
престъпление по чл. 388, ал. 1 от НК, поради което и на основание чл. 78а от
НК е освободен от наказателна отговорност и му е наложено административно
наказание глоба в размер на 1000 лева.

Наказателното производство в гражданската му част е прекратено.

Първоинстанционният съд се е произнесъл по разностите по делото, като е осъдил подсъдимия да ги заплати.

В жалбата на подсъдимия от 22.04.2024 г. се сочи, че присъдата е постановена в нарушение на материалния закон (неправилно е приложен) и са допуснати съществени процесуални нарушения, довели до ограничаване процесуалните права на подсъдимия. Твърди се, че събраните по делото доказателства не обосновават по безспорен начин авторството на процесното деяние. Искане се да се постанови съдебен акт, с който подсъдимият да бъде оправдан по повдигнатото му обвинение, а алтернативно да се отмени решението на първоинстанционния съд и делото да се върне на същия за ново разглеждане.

В съдебно заседание защитникът на подсъдимия поддържа жалбата и иска оправдаване на неговия подзащитен, респективно връщане на делото за ново разглеждане. Изтъкват се доводи, че актът на първоинстанционния съд е трябвало да бъде присъда, а не решение. Соци си, че фактическата обстановка, приета от Военен съд - Сливен е буквален препис на тази от обвинителния акт. Застъпва се тезата, че се касае за случайно деяние, за което А. не следва да носи отговорност. Според защитата неправилно е възприето от прокуратурата и основния съд, че изпълнителното деяние е бездействие, а всъщност се коментират действията на подсъдимия. Соци се, че заради този случай е създаден новият СОП – стандартна оперативна процедура, който би следвало да се приложи от основния съд. Изтъква се, че подсъдимият е съобщил за инцидента на командира на вертолета свидетеля Г., поради което той също следва да носи отговорност за щетите.

В съдебно заседание подсъдимият поддържа казаното от защитника си. Соци се, че през цялото време издиганото лице – свидетелят Я. се е въртял около тялото си и то защото е разперил ръцете и краката си. Отрича се, че същият се е клател с махови движения. Становището му е, че не е извършил деянието, в което е обвинен и е спазил процедурите, предвидени в Методическите схеми и новата СОП. Твърди, че е съобщил на командира на вертолета за ситуацията. Искане оправдаване.

В съдебно заседание прокурорът счита, че първоинстанционното решение следва да бъде потвърдено като правилно и законосъобразно.

Военно-апелативният съд, като прецени всички събрани по досъдебното производство и пред първоинстанционния съд доказателства, доводите и възраженията на страните и след като извърши цялостна проверка на обжалвания съдебен акт съобразно изискванията на чл. 314 от НПК установи следното:

Жалбата е подадена в срок и е процесуално допустима.

Първоинстанционният съд е приел за установена следната фактическа обстановка:

В изпълнение на Заповед на командира на военно формирование гр. В. №/01.09.2022 г., на 04.09.2022 г.,(л. 46 т. I от ДП) следвало да бъде изпълнен полет за динамичен показ на евакуация на пострадал, посредством бордната лебедка на хеликоптер с рег. №

Екипажът, определен да осъществи полета със задача „Търсене и спасяване“, бил в състав: командир на екипажа – свидетелят к-н III ранг А.Р. Г., на длъжност „Заместник командир на в.ф. - В.; втори пилот – св. К-н И.Г.Д.; – обвиняемият с-на Д. Д. А., бордни спасители – св.ст. лейт. Д.Н.Т. в ролята на „пострадал“ и св. с-на I степен А. И. Я. в ролята на „борден спасител“. Предварителната подготовка за задачата била извършена на 02.09.2022 г., когато бил проведен инструктаж на екипажа и осигуряващия състав. Полетът на хеликоптера и изпълнението на задачата следвало да премине през няколко етапа: първият - облитане на маршрута и определяне метеорологичните условия в зоната на изпълнение; вторият – спускане от вертолета на стадиона на бордния спасител с-на I ст. Я., който следвало да осигури помощ на „пострадалия“ – св. ст.лейт. Т.; третият – заставане на вертолета на указаното място, спускане спасителния кош, за „пострадалия“ и издигане в хеликоптера; спускане повторно на въжето на лебедката и издигане на „спасителя“ на борда на вертолета.

На 04.09.2022 г., екипажът и осигуряващият състав се явили в 12:00 часа за провеждането на непосредствена подготовка за полета. Тогава бил направен и предполетен брифинг(инструктаж) на екипажа. След това бил извършен предполетен преглед на хеликоптера, който бил приет от командира на екипажа без забележки. Извършен бил запуск на двигателите и проверени системите на хеликоптера. Бордният авиомеханик - обвиняемият с- на А. извършил проверка на бордната лебедка съгласно процедурите - спускане, вдигане и връщане в изходно положение. След това в 12:59 часа било поискано разрешение и хеликоптерът излетял в посока от формированието към с. Т..

Командирът на екипажа свидетеля к-н III ранг А. Г. получил от ръководителя на полети на площадката данни за условията в района - вятър около 60-70 градуса и 6-7 kt (морски възли). Хеликоптерът прелетял над площадката, за да може екипажът да огледа мястото и да потвърди условията. Извършил втори заход и зависнал срещу вятъра на височина 100ft (фута) в автоматичен режим (НТ/HOVER). Системите на хеликоптера били в норма. Свидетелят к-н III ранг Г. дал разрешение за работа с лебедката на бордния авиомеханик с-на А. и му предал управлението на хеликоптера - чрез джойстик. Посредством него било възможно препозициониране на хеликоптера спрямо обекта – „пострадалия“ св. ст.лейт. Т.. За работа с лебедката авиомеханика си служел с втори джойстик. Обвиняемият А. качил „спасителя“, свидетеля Я. на куката на лебедката и го спуснал надолу към свидетеля Т.. След като бордният спасител се откачил от въжето, обвиняемият А. прибрал в изходно положение куката на лебедката и докладвал на командира на екипажа. Последвал „разгон“ на хеликоптера

(увеличаване на скоростта и извършване на втори заход). След като подготвили „бедстващия“ за вземане, командирът на екипажа получил разрешение от ръководителя на полети над площадката и хеликоптера отново зависнал срещу вятъра на 100ft височина над стадиона. Бордният авиомеханик обв. с-на А. спуснал коша, което последния сторил чрез управлението на лебедката. След като „пострадалият“ се качил в коша, бордният авиомеханик го прибрал на бодра на хеликоптера, а след това отново спуснал куката на лебедката за вдигане и на „спасителя“. Свидетелят Я. „се закачил“ за куката и подал сигнал. Обвиняемият предприел издигане на „спасителя“. Около средата на височината възникнало дясноокръжно въртливо разлюляване на въжето, предизвикано от „обтичане“ на струята от лопатите на хеликоптера и разлюляване с нарастваща амплитуда. Свидетелят с-на Я. позиционирал ръцете си настрани, за да спре въртенето, но въжето не само не спряло отклонението от средно положение въртейки и разлюлявайки се, но и поради скъсяването му при самото издигане, се увеличило. При движението на въжето се загубил визуален контакт между „бордния спасител“ и „бордния авиомеханик“, тъй като свидетелят Я. се озовавал под тялото на хеликоптера.

При създалата се обстановка на разклащане на въжето със свидетеля Я. бордният авиомеханик вместо да изпълни служебните си задължения, указани в Методическа схема - Процедури за работа с бордна лебедка - „Аварийни процедури“, раздел II „Проблеми със стабилността на плувеца– спасител“, когато (извършва махови движения)“, при издигане над суша и водна повърхност да прекрати издигането на 4-5 метра под вертолета и стабилизира плувеца-спасител, придържайки въжето с дясната си ръка; ако плувеца-спасител се стабилизира да продължи издигането; ако стабилизирането е невъзможно да предложи на РГ да започне бавно постъпателно движение, докато плувеца-спасител се стабилизира, завърши издигането, св.Г. продължил издигането. След попадането под тялото на хеликоптера, въжето се преплело зад десния колесник. Достигайки до колесника, последвало съприкосновение на тялото на свидетеля Я. с колесника, в резултат на което получил разкъсно-контузна рана на лицето с околел оток по кожата на носа в средната му част, подлежаща фисура (пукване) на носни кости на границата с хрущялната част, без разместване, което му причинило временно разстройство на здравето, неопасно за живота, съставляващо лека телесна повреда по смисъла на чл. 130, ал. 1 от НК. Обвиняемият А. отпуснал въжето чрез управлението на лебедката, при което последвало пропадане на „спасителя“ и освобождаване на въжето от колесника, след което А. отново издигнал Я. и го качил на борда на хеликоптера. Обвиняемият А. докладвал, че е прибрал „спасителят“ на борда. Последвал трети заход и хеликоптерът поел към летище „Ч.“.

След полета при огледа на вертолета било констатирано изкривяване на крайниците на шланг MP/N GA67633 от спирачната система на стойност 1672,09(хиляда шестстотин седемдесет и два лева и девет стотинки)лева и повреди на въжето на лебедката 710176-100 S/N SC1309-6, на стойност

2438,72(две хиляди четиристотин тридесет и осем лева и седемдесет и две стотинки) лева, които били отремонтирани чрез подмяна с нови във военното формирование – щети възлизащи общо в размер на 4110,85(четири хиляди сто и десет лева и осемдесет и пет стотинки) лева.

Преди приключване на съдебното следствие обвиняемият А. с операционна бележка за плащане към бюджета на Банка ДСК АД от 16.04.2024 г. заплатил сумата от 4111.00(четири хиляди сто и единадесет) лева на военно формирование 34410- В., представляващи щети по НОХД № 119/2023 г. по описа на ВС – Сливен.

При тази фактическа обстановка първоинстанционният съд е приел, че с деянието си обвиняемият с-на Д. Д. А. от в. ф. - В. е осъществил от обективна и субективна страна състава на чл. 388 ал.1 от НК, тъй като на 04.09.2022 г. към 13:10 часа над стадиона на с.Т., обл. В., като „.....“ от в.ф. - В., при изпълнение на упражнение „Търсене и спасяване“ с вертолет „.....“ с рег. № ..., съгласно Заповед №...../01.09.2022 г. на командира на в.ф. - В., по непредпазливост не изпълнил служебните си задължения, указани в Методическа схема - Процедури за работа с бордна лебедка - „Аварийни процедури“, раздел II „Проблеми със стабилността на плувеца–спасител“, съгласно точка 2 „.....(извършва махови движения)“, по точка 2.3 „При издигане над суша и водна повърхност Действия на БА“, а именно: да „прекрати издигането на 4-5 метра под вертолета и стабилизира плувеца-спасител, придържайки въжето с дясната си ръка; ако плувеца-спасител се стабилизира - продължи издигането; ако стабилизирането е невъзможно - предложи на **РФ** да започне бавно постъпателно движение, докато плувеца-спасител се стабилизира. Завърши издигането“.

(**РФ**) – Пилот, който към дадена ситуация носи директна отговорност за пилотиране на вертолета.

След задълбочен и внимателен анализ на всички събрани по делото писмени и гласни доказателства настоящият въззивен състав намира първоинстанционното решение за правилно и законосъобразно, а доводите в жалбата, както и в пледоарията на адв. И. за неоснователни.

По делото са събрани необходимите доказателства, които са дали възможност на съда правилно да оформи вътрешното си убеждение, което е отразено в мотивите. Те от своя страна са обосновани, изчерпателни и кореспондиращи с приетата фактическа обстановка и формалната логика. Изготвени са съгласно изискванията на чл. 305, ал. 3 от НПК и в тях съдът по убедителен начин е отговорил на въпросите по чл. 301, ал. 1 от НПК. Мотивите са аналитични и позволяват на страните и на въззивната инстанция да проследят начина, по който е формирано вътрешното убеждение на съда.

Приетата от съда фактическа обстановка е в съответствие с доказателствата по делото и се възприема изцяло от въззивната инстанция, която не счита за нужно да я преповтаря. Настоящата инстанция счита за явна

фактическа грешка посоченото на стр. 158, абзац първи от мотивите име на свидетеля Г., че е продължил издигането. Безспорно това е фактическа грешка и се има предвид, че подсъдимият А. е продължил издигането.

Основният съд подробно в мотивите си е посочил и коментирал доказателствата по делото и въззивната инстанция ги възприема изцяло.

Не се оспорва от страните по делото, че при изтегляне към вертолета на бордния спасител – свидетеля Я., е възникнала аварийна ситуация, която е попречила той да бъде безпрепятствено качен в машината. Подсъдимият и защитникът му сочат, че заради разперването на ръцете на Я. е възникнало неконтролируемо въртене на тялото около оста му, но не е имало махови движения на тялото му. Поради това подсъдимият сочи, че е приложил процедурата за „плувецът-спасител се върти“ от Методическа схема – Процедура за работа с бордна лебедка, аварийни процедури, Раздел 2 – Проблеми със стабилността на плувеца-спасител, т. 1.1 при вдигане (том 1, л. 50 от досъдебното производство), като намалил скоростта на лебедката, за да може да спре въртенето с дясната си ръка, но не успял да го стори и последвали: съприкосновение на лицето на Я. със стойката на колесника на вертолета и щетите по въжето на лебедката и шланга, посочени по-горе. А. сочи, че след като отпуснал надолу тялото на спасителя, въжето се откачило от колесника, след което безпрепятствено го издигнал и прибрал във вертолета. Спорният въпрос е дали е имало махови движения на тялото на свидетеля Я. при издигането му. Това се отхвърля от подсъдимия и от защитника му, които сочат, че тялото на Я. само се е въртало.

Правилно първоинстанционният съд е отхвърлил тази теза, като е приел, че в началото на издигането на Я. е имало въртене на тялото му, но впоследствие то е преминало в махови движения и бордният авиомеханик (А.) е следвало да приложи процедурата по т. 2 – плувецът спасител се клати (извършва махови движения), визирана в т. 2.3 от методическата схема, но той не е изпълнил тези свои служебни задължения. Подсъдимият е следвало да прекрати издигането на 4-5 метра под вертолета и да стабилизира свидетеля Я., придържайки въжето с дясната си ръка и когато това стане да продължи издигането, а ако е невъзможно, да предложи на командира на екипажа да започне бавно постъпателно движение, докато движението на тялото на Я. се стабилизира и след това да се завърши издигането с лебедката. Това подсъдимият не го е направил и затова е признат за виновен, че не е изпълнил служебните си задължения, посочени по-горе.

Безспорно е доказано, че при издигането на тялото на Я. то е преминало от въртеливи към махови движения. За тези махови движения сочат в показанията си свидетелят Я. (л. 95-96 от нохд № 119/2023 г. на Военен съд – Сливен, том 2, л. 5-6 от досъдебното производство) и свидетелят Т. (л. 103-105 от нохд № 119/2023 г. на Военен съд – Сливен, том 2, л. 11-12 от досъдебното производство). За люлеене (махови движения) на тялото на Я. в различни посоки се сочи и в заключението на назначената по делото видео-техническа

експертиза (т. 2, л. 14-35 от досъдебното производство), като тези махови движения са се получили след първоначално неконтролируемо дясно окръжно въртене на тялото на пострадалия. Комисията, назначена за разследване на авиационния инцидент във военно формирование – В. също е категорична, че причина за инцидента са неправилните действия от страна на подсъдимия за стабилизиране на позицията на бордния спасител преди издигането му в близост до вертолета, като е отразила изводите си в съответния протокол (том 1, л. 32-35 от досъдебното производство). Назначената по делото авиационна, техническа и оценителна експертиза също сочи за причина за инцидента човешкия фактор, изразен в неправилните действия на бордния авиомеханик – подсъдимия А., изразяващи се в ненамаляване на скоростта на издигане, та дори и спиране на издигането тогава, когато въжето започва да прави нарастващо, въртливо разлюляване с товара на него (том 2, л. 35-57 от досъдебното производство). Именно заради неизпълнението на служебните му задължения, указани в методическата схема, в графа „Аварийни процедури“, когато (извършва махови движения) по т. 2.3, въжето на лебедката е усукано в задната стойка на колесника,спирачния шланг е повреден , а издигания спасител се удря в стойката. Тази експертиза изрично сочи, че отговорността би била и на командира на екипажа, ако му е било докладвано за създалата се ситуация. Това безспорно не е направено от подсъдимия, а накрая е докладвал на командира Г., че спасителя е прибран във вертолета. В тази насока правилно първоинстанционният съд е дал вяра на показанията на свидетеля Г. – командир на екипажа, на свидетеля Д. – втори пилот на вертолета и на свидетеля Т.. И тримата са категорични, че за аварийната ситуация подсъдимият не е докладвал на своя командир. Правилно основният съд е приел, че причинените щети – лека телесна повреда на свидетеля Я. и материални щети по въжето на лебедката и спирачен шланг са в пряка причинно-следствена връзка от неизпълнението на служебните задължения на подсъдимия. В тази насока са и заключенията на авиационно-техническата и оценителна експертиза, посочена по-горе и на съдебно-медицинската експертиза по писмени данни (том 2, л. 66-75 от досъдебното производство).

Въззивната инстанция изцяло кредитира показанията на горепосочените свидетели и заключенията на експертизите. Правилно основният съд е приел, че деянието на подсъдимия е извършено при форма на несъзнавана непредпазливост – небрежност, тъй като не е предвиждал настъпването на обществено опасните последици, но е бил длъжен и е могъл да ги предвиди и предотврати, ако е изпълнил изцяло указанията в методическата схема в тази кризисна ситуация.

Въззивната инстанция не приема становището на защитата, че е налице съществено процесуално нарушение за това, че първоинстанционният съд се е произнесъл с решение, с което налага глоба по чл. 78а от НК, а не с присъдата. Доколкото се налага административна глоба, как ще се нарича актът – присъда или решение, е без значение. Не е налице и случайно деяние, тъй като подсъдимият е бил длъжен и е могъл да предвиди настъпването на

обществено-опасните последици. Същият е бил инструктиран преди демонстрационния полет, както и всички членове на екипажа и е бил длъжен да знае описаните аварийни процедури в Методическите схеми (том 1, л. 50 от досъдебното производство). Тези аварийни процедури описани в СОП, приложен към съдебното дело на основния съд не се различават от тези в методическите схеми посочени по-горе. Правилно ВС Сливен е приел, че следва да се приложат в случая тези, които са действали към момента на деянието. Що се отнася до тезата на защитата, че фактическата обстановка от обвинителния акт почти без промени е залегнала в решението на основния съд, въззивната инстанция също не счита, че се касае за съществено процесуално нарушение. Трудно едни и същи факти биха били разказани по два различни начина.

По изложените причини Военно-апелативният съд не приема доводите на защитата в пледоарията пред съда.

Напълно законосъобразно основният съд е приложил разпоредбата на чл. 78а от НК, като е освободил от наказателна отговорност подсъдимия и му е наложил административно наказание „Глоба“, с оглед на това, че подсъдимият е заплатил нанесените материални щети по вертолета. В тази насока правилно производството в гражданската му част е прекратено от основния съд, тъй като щетите са възстановени. Въззивната инстанция счита, че размера на глобата е правилно определен – в минимален размер, с оглед многобройните смекчаващи отговорността обстоятелства: отличната характеристика на подсъдимия, деветте му награди, липсата на наказания, семейното му и материално положение.

Разноските по делото правилно са присъдени съобразно разпоредбата на чл. 189, ал. 1 и ал. 3 от НПК.

С оглед изложеното Военно-апелативният съд счита, че жалбата е неоснователна и не следва да бъде уважена, а първоинстанционното решение на Военен съд - Сливен следва да бъде потвърдено изцяло.

При извършената служебна проверка, настоящата инстанция намери, че при разглеждането на делото не са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, които са довели до ограничаване правата на страните по делото и че липсват основания за отменяне или изменяне на присъдата.

По изложените съображения и на основание чл. 334, т. 6 и чл. 338 от НПК, Военно-апелативният съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 4/17.04.2024 г. по нохд № 119/2023 г. по описа на Военен съд – Сливен.

РЕШЕНИЕТО е окончателно и не подлежи на обжалване и протестиране.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____